

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2020 m. balandžio 30 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė – Sienų kontrolė, prieglobstis ir imigracija – Sprendimas Nr. 565/2014/ES – Supaprastinta asmenų kontrolės prie išorės sienų tvarka – Trečiosios šalies pilietis, turintis valstybės narės išduotą laikiną leidimą gyventi šalyje – 3 straipsnis – Tam tikri dokumentai, kuriuos Bulgarija, Kroatija, Kipras ir Rumunija pripažįsta lygiaverčiais jų išduodamoms nacionalinėms vizoms – Galimybė remtis sprendimu prieš valstybę – Tiesioginis veikimas – Privatinės teisės subjekto pripažinimas valstybės vardu veikiančiu subjektu – Sąlygos – Reglamentas (EB) Nr. 562/2006 – Šengeno sienų kodeksas – 13 straipsnis – Atsisakymas leisti atvykti į valstybės narės teritoriją – Pareiga motyvuoti – Reglamentas (EB) Nr. 261/2004 – Kompensavimas ir pagalba keleiviams atsisakymo vežti atveju – 2 straipsnio j punktas – Atsisakymas vežti, pagrįstas tariamai nepakankamais kelionės dokumentais – 15 straipsnis – Oro vežėjų pareigos keleiviams – Vežimo sutartyje arba kituose dokumentuose numatytų išimčių nepriimtumas“

Byloje C-584/18

dėl *Eparchiako Dikastirio Larnakas* (Larnakos apylinkės teismas, Kipras) 2018 m. rugsėjo 3 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2018 m. rugsėjo 19 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

D. Z.

prieš

Blue Air – Airline Management Solutions SRL

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kuri sudaro kolegijos pirmininkė A. Prechal, trečiosios kolegijos teisėjo pareigas einantis Teisingumo Teismo pirmininkas K. Lenaerts, teisėjai L. S. Rossi, J. Malenovský (pranešėjas) ir F. Biltgen,

generalinis advokatas G. Pitruzzella,

posėdžio sekretorius R. Schiano, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2019 m. rugsėjo 12 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- D. Z., atstovaujamo *dikigoros* K. Papantoniou,
- *Blue Air – Airline Management Solutions SRL*, atstovaujamos *dikigoros* N. Damianou,

* Proceso kalba: graikų.

- Kipro vyriausybės, atstovaujamos E. Neofytou ir D. Lysandrou,
 - Vokietijos vyriausybės, iš pradžių atstovaujamos J. Möller, T. Henze ir R. Kanitz, vėliau – J. Möller ir R. Kanitz,
 - Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos M. K. Bulterman ir J. Langer,
 - Europos Komisijos, atstovaujamos M. Condou-Durande, C. Cattabriga, N. Yerrell ir G. Wils,
- susipažinęs su 2019 m. lapkričio 21 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,
- priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo Nr. 565/2014/ES, kuriuo nustatoma supaprastinta asmenų kontrolės prie išorės sienų tvarka, grindžiama vienašališku Bulgarijos, Kroatijos, Kipro ir Rumunijos tam tikrų dokumentų pripažinimu lygiaverčiais jų išduodamoms nacionalinėms vizoms tranzito per jų teritoriją arba buvimo joje ne ilgiau kaip 90 per bet kurią 180 dienų laikotarpį tikslu ir panaikinami sprendimai Nr. 895/2006/EB ir Nr. 582/2008/EB (OL L 157, 2014, p. 23), 2006 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 562/2006, nustatančio taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Bendrijos kodeksą (Šengeno sienų kodeksas) (OL L 105, 2006, p. 1), iš dalies pakeisto 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 610/2013 (OL L 182, 2013, p. 1) (toliau – Šengeno sienų kodeksas), 4 ir 13 straipsnių ir 2004 m. vasario 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 261/2004, nustatančio bendras kompensavimo ir pagalbos keleiviams taisyklės atsisakymo vežti ir skrydžių atšaukimo arba atidėjimo ilgam laikui atveju, panaikinančio Reglamentą (EEB) Nr. 295/91 (OL L 46, 2004, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 7 sk., 8 t., p. 10), 4 straipsnio 3 dalies ir 14–15 straipsnių išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant D. Z. ir *Blue Air – Airline Management Solutions SRL* (toliau – *Blue Air*) ginčą dėl pastarosios atsisakymo registruoti D. Z. skrydžiui iš Larnakos (Kipras) į Bukareštą (Rumunija).

Teisinis pagrindas

KĮŠS

- 3 1990 m. birželio 19 d. Šengene pasirašyta ir 1995 m. kovo 26 d. įsigaliojusi Konvencija dėl Šengeno susitarimo, 1985 m. birželio 14 d. sudaryto tarp Beniliukso ekonominės sąjungos valstybių, Vokietijos Federacinės Respublikos ir Prancūzijos Respublikos vyriausybių dėl laipsniško jų bendrų sienų kontrolės panaikinimo, įgyvendinimo (OL L 239, 2000, p. 19; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 2 t., p. 9; toliau – KĮŠS) yra Šengeno *acquis* dalis.

4 KĮŠS 26 straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta:

„1. Susitariančiosios Šalys įsipareigoja, atsižvelgdamos į įsipareigojimus, prisiimtus prisijungus prie 1951 m. liepos 28 d. Ženevos konvencijos dėl pabėgėlių statuso su pakeitimais, padarytais 1967 m. sausio 31 d. Niujorko protokolu, į nacionalinės teisės aktus įtraukti šias taisykles:

- a) Jei užsieniečiams neleidžiama atvykti į vienos iš Susitariančiųjų Šalių teritoriją, vežėjas, atvežęs juos oro, jūrų ar sausumos keliais, privalo nedelsdamas perimti juos savo atsakomybėn. Pasienio kontrolės institucijų reikalavimu vežėjas privalo tuos užsieniečius nuvežti atgal į trečiąją valstybę, iš kurios jie buvo atvežti, arba į trečiąją valstybę, išdavusią kelionės dokumentą, su kuriuo jie keliavo, arba į bet kurią kitą trečiąją valstybę, į kurią jų įsitikinimu jiems leidžiama atvykti.
- b) Vežėjas, naudodamasis visomis reikiamomis priemonėmis, privalo užtikrinti, kad oro ar jūrų keliais vežamas užsienietis turėtų kelionės dokumentus, kurių reikalaujama atvykstant į Susitariančiųjų Šalių teritorijas.

2. Susitariančiosios Šalys, atsižvelgdamos į įsipareigojimus, prisiimtus prisijungus prie 1951 m. liepos 28 d. Ženevos konvencijos dėl pabėgėlių statuso su pakeitimais, padarytais 1967 m. sausio 31 d. Niujorko protokolu, ir į savo konstitucinę teisę, įsipareigoja taikyti baudas vežėjams, kurie oro ar jūrų keliais iš trečiosios valstybės į jų teritorijas veža užsieniečius, neturinčius reikiamų kelionės dokumentų.“

Direktyva 2001/51/EB

- 5 2001 m. birželio 28 d. Tarybos direktyvos 2001/51/EB, papildančios Konvencijos dėl 1985 m. birželio 14 d. Šengeno susitarimo įgyvendinimo 26 straipsnio nuostatas (OL L 187, 2001, p. 45; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 160), 1 straipsnyje nustatyta:

„Šios direktyvos tikslas yra [KĮŠS] 26 straipsnio nuostatų papildymas ir konkrečių sąlygų, susijusių su šiuo įgyvendinimu, nustatymas.“

- 6 Direktyvos 2001/51 4 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad baudos, taikomos vežėjams pagal Šengeno konvencijos 26 straipsnio 2 ir 3 dalių nuostatas, yra atgrasančios, efektyvios ir proporcingos <...>“

Šengeno sienų kodeksas

- 7 Šengeno sienų kodekso 2 straipsnyje buvo nustatyta:

„Šiame reglamente naudojami tokie apibrėžimai:

<...>

- 13) „sienos apsaugos pareigūnas“ – valstybės pareigūnas, pagal nacionalinę teisę paskirtas į sienos perėjimo punktą arba į prie sienos ar arti sienos esančią vietą, kuris pagal šį reglamentą ir nacionalinę teisę vykdo sienų kontrolės užduotis;

<...>“

8 Šio kodekso 5 straipsnio 1 dalyje buvo nurodyta:

„Numatomam buvimui valstybių narių teritorijoje, kurio bendra trukmė neviršija 90 dienų per bet kurią 180 dienų laikotarpį <...> trečiųjų šalių piliečių atvykimo sąlygos yra tokios:

- a) jie turi turėti galiojantį kelionės dokumentą, kuriuo jo turėtojai leidžiama kirsti sieną <...>
- b) jie turi galiojančią vizą, jei to reikalaujama pagal 2001 m. kovo 15 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 539/2001, nustatantį trečiųjų šalių, kurių piliečiai, kirsdami išorės sienas, privalo turėti vizas, ir trečiųjų šalių, kurių piliečiams toks reikalavimas netaikomas, sąrašus [(OL L 81, 2001, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., 65 p.)], išskyrus atvejus, kai jie turi galiojantį leidimą gyventi arba galiojančią ilgalaikę vizą;
- c) jie pagrindžia numatomo buvimo tikslą bei sąlygas ir turi pakankamai pragyvenimo lėšų numatomo buvimo laikotarpiui ir grįžimui į kilmės šalį arba vykimui tranzitu į trečiąją šalį, į kurią jie tikrai būtų įleisti, arba gali teisėtai gauti tokių lėšų;
- d) jie nėra asmenys, dėl kurių į [Šengeno informacinę sistemą (SIS)] yra įtrauktas įspėjimas neįsileisti;
- e) jie nelaikomi keliančiais grėsmę nei vienos iš valstybių narių viešajai tvarkai, vidaus saugumui, visuomenės sveikatai ar tarptautiniams santykiams, pirmiausia – dėl jų valstybių narių duomenų bazėse nėra įtrauktas įspėjimas neįsileisti dėl išvardintų priežasčių.“

9 Šio kodekso 7 straipsnyje buvo numatyta:

„1. Išorės sienų kirtimą tikrina sienos apsaugos pareigūnai. Patikrinimai atliekami pagal šį skyrių.

<...>

3. Atvykstant ir išvykstant trečiųjų šalių piliečiai nuodugniai patikrinami:

- a) nuodugnius patikrinimus atvykstant sudaro atitik[ties] 5 straipsnio 1 dalyje nustatytoms atvykimą reglamentuojančioms sąlygoms patikrinimas, ir tam tikrais atvejais – dokumentų, leidžiančių gyventi ir verstis profesine veikla, patikrinimas. Tai apima išsamų šių aspektų nagrinėjimą:
 - i) patikrinimą, ar trečiosios šalies pilietis turi galiojantį dokumentą, kuris yra tinkamas kirsti sieną, ir, kai taikoma, kartu su dokumentu yra reikalinga viza ar leidimas gyventi;
 - ii) kruopštų kelionės dokumento apžiūrėjimą ieškant klastojimo ar padirbimo požymių;
 - iii) atvykimo ir išvykimo spaudų atitinkamo trečiosios šalies piliečio kelionės dokumentuose apžiūrėjimą, siekiant patikrinti, lyginant atvykimo ir išvykimo datas, ar asmuo dar neviršijo maksimalios leidžiamo buvimo valstybių narių teritorijose trukmės;
 - iv) patikrinimą, siekiant nustatyti atitinkamo trečiosios šalies piliečio išvykimo ir atvykimo vietų bei numatomo buvimo tikslo tikrumą ir, jei reikia, atitinkamų patvirtinančių dokumentų patikrinimą;
 - v) patikrinimą, ar atitinkamas trečiosios šalies pilietis turi pakankamai pragyvenimo lėšų numatomo buvimo laikotarpiui ir tikslui, grįžimui į savo kilmės šalį ar vykimui tranzitu į trečiąją šalį, į kurią jis tikrai būtų įleistas, arba gali teisėtai gauti tokių lėšų;
 - vi) patikrinimą, ar atitinkamas trečiosios šalies pilietis, jo transporto priemonė ir daiktai, kuriuos jis vežasi, nesutrikdys nei vienos iš valstybių narių viešosios tvarkos, vidaus saugumo, visuomenės sveikatos ar tarptautinių santykių. Toks patikrinimas apima tiesioginį duomenų bei įspėjimų apie asmenis ir, jei būtina, objektus, nurodytus SIS bei nacionalinėse duomenų rinkmenose, patikrinimą, ir veiksmą, kuris, jei reikia, turi būti atliekamas įspėjimo atveju.

<...>“

10 To paties reglamento 13 straipsnio 2 ir 3 dalyse nustatyta:

„2. Atsisakyti leisti atvykti galima tik motyvuotu sprendimu, kuriame nurodomos aiškos atsisakymo priežastys. Sprendimą priima pagal nacionalinę teisę įgaliota institucija. Jis įsigalioja nedelsiant.

Motyvuotas sprendimas, kuriame nurodomos tikslios atsisakymo priežastys, pateikiamas V priedo B dalyje nustatytame standartiniame blanke, kurį užpildo institucija, pagal nacionalinę teisę įgaliota priimti sprendimą atsisakyti leisti atvykti. Užpildytas standartinis blankas perduodamas atitinkamam trečiosios šalies piliečiui, kuris tame blanke patvirtina sprendimo neleisti atvykti gavimo faktą.

3. Asmenys, kuriems buvo atsisakyta leisti atvykti, turi teisę apskųsti sprendimą. Skundai nagrinėjami pagal nacionalinę teisę. Trečiosios šalies piliečiui raštu nurodomi kontaktiniai centrai, kuriuose galima gauti informacijos apie atstovus, kompetentingus pagal nacionalinę teisę veikti trečiosios šalies piliečio vardu.

<...>“

11 Šengeno sienų kodekso 15 straipsnio 1 ir 2 dalyse numatyta:

„1. 6–13 straipsniuose numatytą sienų kontrolę vykdo sienos apsaugos pareigūnai, laikydamiesi šio reglamento nuostatų ir nacionalinės teisės.

Vykdydami šią sienų kontrolę, sienos apsaugos pareigūnai išsaugo įgaliojimus iškelti baudžiamąją bylą, kurie jiems suteikiami pagal nacionalinę teisę ir kurie nepatenka į šio reglamento taikymo sritį.

Valstybės narės užtikrina, kad sienos apsaugos pareigūnai būtų tinkamos specializacijos tinkamai parengti specialistai, atsižvelgdamos į [2004 m. spalio 26 d.] Tarybos reglamentu (EB) Nr. 2007/2004 [įsteigiančiu Europos operatyvaus bendradarbiavimo prie Europos Sąjungos valstybių narių išorės sienų valdymo agentūrą (OL L 349, 2004, p. 1)] įsteigtos Europos operatyvaus bendradarbiavimo prie Europos Sąjungos valstybių narių išorės sienų valdymo agentūros sienos apsaugos pareigūnams nustatytą ir parengtą bendrąją pagrindinę mokymo programą. <...>

2. Laikydamosi 34 straipsnio, valstybės narės perduoda Komisijai nacionalinių tarnybų, pagal jų nacionalinę teisę atsakingų už sienų kontrolę, sąrašą.“

Reglamentas Nr. 539/2001

12 Reglamento Nr. 539/2001 1 straipsnyje numatyta:

„I priede išvardytų trečiųjų šalių piliečiai, kirsdami valstybių narių išorines sienas, privalo turėti vizą.“

13 Kazachstanas yra įtrauktas į šiame priede nurodytų trečiųjų šalių sąrašą.

Sprendimas Nr. 565/2014

14 Sprendimo Nr. 565/2014 5 ir 7 konstatuojamosiose dalyse įtvirtinta:

„(5) <...> Kalbant apie Kiprą, kuris nuo 2006 m. liepos 10 d. įgyvendina [2006 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimu Nr. 895/2006/EB, nustatančiu supaprastintą asmenų kontrolės prie išorės sienų režimą, grindžiamą vienašališku Čekijos Respublikos, Estijos, Kipro, Latvijos, Lietuvos, Vengrijos, Maltos, Lenkijos, Slovėnijos, Slovakijos tam tikrų dokumentų pripažinimu lygiaverčiais jų išduodamoms nacionalinėms vizoms tranzito per jų teritoriją tikslu

(OL L 167, 2006, p. 1)] nustatytą bendrąją tvarką, ir Bulgariją ir Rumuniją, kurios nuo 2008 m. liepos 18 d. įgyvendina [2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimu Nr. 582/2008/EB, nustatančiu supaprastintą asmenų kontrolės prie išorės sienų režimą, grindžiamą tam tikrų dokumentų Bulgarijos, Kipro ir Rumunijos vienašališku pripažinimu lygiaverčiais jų išduodamoms nacionalinėms vizoms tranzito per jų teritoriją tikslu (OL L 161, 2008, p. 30)] nustatytą bendrąją tvarką, kaip ir Kroatijai, turėtų būti nustatytos bendrosios taisyklės, pagal kurias Bulgarija, Kipras ir Rumunija galėtų tam tikrus valstybių narių, kurios įgyvendina visas Šengeno *acquis* nuostatas, išduotus dokumentus, taip pat Kroatijos išduotus panašius dokumentus, vienašališkai pripažinti lygiaverčiais jų nacionalinėms vizoms ir šio vienašališko lygiavertiškumo pagrindu nustatyti supaprastintą asmenų kontrolės prie jų išorės sienų tvarką. <...>

<...>

(7) Supaprastintos tvarkos taikymas neturėtų būti privalomas ir dėl jos valstybėms narėms neturėtų būti nustatyta daugiau įpareigojimų nei 2003 m. Stojimo akte, 2005 m. Stojimo akte ar 2011 m. Stojimo akte[.]“

15 Sprendimo Nr. 565/2014 1 straipsnyje nustatyta:

„Šiuo sprendimu nustatoma supaprastinta asmenų kontrolės prie išorės sienų tvarka, pagal kurią Bulgarija, Kroatija, Kipras ir Rumunija gali šio sprendimo 2 straipsnio 1 dalyje ir 3 straipsnyje nurodytus trečiųjų šalių piliečiams, kuriems pagal Reglamentą [Nr. 539/2001] taikomas reikalavimas turėti vizą, išduotus dokumentus vienašališkai pripažinti lygiaverčiais savo nacionalinėms vizoms tranzito per jų teritoriją arba numatomo buvimo joje ne ilgiau kaip 90 dienų per bet kurį 180 dienų laikotarpį tikslu.

Šio sprendimo įgyvendinimas neturi įtakos asmenų patikrinimams prie išorės sienų pagal [Šengeno sienų kodekso] 5–13 ir 18 bei 19 straipsnius.“

16 Šio sprendimo 2 straipsnyje numatyta:

„1. Bulgarija, Kroatija, Kipras ir Rumunija gali toliau nurodytus valstybių narių, kurios įgyvendina visas Šengeno *acquis* nuostatas, išduotus dokumentus pripažinti lygiaverčiais savo nacionalinėms vizoms, neatsižvelgdami į dokumento turėtojo pilietybę, tranzito per jų teritoriją arba numatomo buvimo joje ne ilgiau kaip 90 dienų per bet kurį 180 dienų laikotarpį tikslu:

- a) vienoda viza, kaip apibrėžta Vizų kodekso 2 straipsnio 3 punkte, kurią turint galima atvykti du ar daugiau kartų;
- b) ilgalaikė viza, kaip nurodyta [KİŞS] 18 straipsnyje;
- c) leidimas gyventi, kaip apibrėžta [Šengeno sienų kodekso] 2 straipsnio 15 punkte.

2. Bulgarija, Kroatija, Kipras ir Rumunija taip pat gali pagal Vizų kodekso 25 straipsnio 3 dalies pirmą sakinį išduotas riboto teritorinio galiojimo vizas pripažinti lygiavertėmis savo nacionalinėms vizoms tranzito per jų teritoriją arba numatomo buvimo joje ne ilgiau kaip 90 dienų per bet kurį 180 dienų laikotarpį tikslu.

3. Jeigu Bulgarija, Kroatija, Kipras ar Rumunija nusprendžia taikyti šį sprendimą, jos pripažįsta visus šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytus dokumentus nepriklausomai nuo juos išdavusios valstybės narės, išskyrus atvejus, kai jie tvirtinami prie kelionės dokumentų, kurių šios šalys nepripažįsta, arba kelionės dokumentų, kuriuos išdavė trečioji šalis, su kuria jos neturi diplomatinių santykių.“

17 Minėto sprendimo 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Jeigu Bulgarija, Kroatija, Kipras ar Rumunija nusprendžia taikyti 2 straipsnį, jos taip pat gali papildomai prie tame straipsnyje nurodytų dokumentų, pripažinti lygiaverčiais savo nacionalinėms vizoms tranzito per jų teritoriją arba numatomo buvimo joje ne ilgiau kaip 90 dienų per bet kurią 180 dienų laikotarpį tikslu:

- a) nacionalines trumpalaikes ir ilgalaikes vizas, kurias Bulgarija, Kroatija, Kipras ar Rumunija išduoda pagal [1995 m. gegužės 29 d.] Tarybos reglamente (EB) Nr. 1683/95 [nustatančiame vienodą vizų formą (OL L 164, 1995, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 1 t., p. 13)] nustatytą vienodą formą;
- b) leidimus gyventi, kuriuos Bulgarija, Kroatija, Kipras ar Rumunija išduoda pagal [2002 m. birželio 13 d.] Tarybos reglamente (EB) Nr. 1030/2002 [nustatančiame vienodą leidimų apsigyventi trečiųjų šalių piliečiams formą (OL L 157, 2002, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 3)] nustatytą vienodą formą,

išskyrus, kai tokios vizos ir leidimai gyventi tvirtinami prie kelionės dokumentų, kurių tos valstybės narės nepripažįsta, arba prie kelionės dokumentų, kuriuos išdavė trečioji šalis, su kuria jos neturi diplomatinio santykių.“

18 Sprendimo Nr. 565/2014 5 straipsnyje nustatyta:

„Jeigu Bulgarija, Kroatija, Kipras ir Rumunija nusprendžia taikyti šį sprendimą, jos apie tai praneša Komisijai per 20 darbo dienų nuo šio sprendimo įsigaliojimo dienos. Komisija šią naujųjų valstybių narių pateiktą informaciją paskelbia *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Tuose pranešimuose, prireikus, nurodomos trečiosios šalys, kurių atžvilgiu Bulgarija, Kroatija, Kipras ir Rumunija, neturėdamos diplomatinio santykių, ir netaiko šio sprendimo pagal 2 straipsnio 3 dalį ir 3 straipsnio 1 dalį.“

19 Šio sprendimo 8 straipsnyje įtvirtinta:

„Šis sprendimas skirtas Bulgarijai, Kroatijai, Kiprui ir Rumunijai.“

- 20 Komisijos informacijos apie valstybių narių pranešimus apie sprendimus, susijusius su Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo Nr. 565/2014/ES taikymu (OL C 302, 2014, p. 1), II punkte (toliau – Komisijos pateiktos informacijos II punktas) yra tokios pastraipos:

„Komisija gavo toliau nurodytus pranešimus.

<...>

RUMUNIJA įgyvendina Sprendimą [Nr. 565/2014] ir pagal Sprendimo 3 straipsnį pripažįsta Bulgarijos, Kipro ir Kroatijos išduodamas nacionalines vizas ir leidimus gyventi, išvardytus atitinkamai Sprendimo I, II ir III prieduose, lygiaverčiais Rumunijos vizoms.“

Reglamentas Nr. 261/2004

21 Reglamento Nr. 261/2004 1 ir 2 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

- „(1) Bendrijos veiksmams oro transporto srityje, be kita ko, turėtų būti siekiama užtikrinti aukštą keleivių apsaugos lygį. Be to, turėtų būti visokeriopai atsižvelgiama į vartotojų apsaugos reikalavimus apskritai.
- (2) Atsisakymas vežti ir skrydžių atšaukimas arba atidėjimas ilgam laikui sukelia keleiviams rimtų nemalonumų ir nepatogumų.“

22 Šio reglamento 1 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Šis reglamentas jame nurodytomis sąlygomis nustato minimalias keleivių teises, kai:

- a) juos be jų sutikimo atsisakoma vežti;

<...>“

23 Minėto reglamento 2 straipsnio j punkte pateikta „atsisakymo vežti“ apibrėžtis, kuri šiame reglamente reiškia „atsisakym[ą] priimti skristi keleiv[ius], nors [jie] atvyko registruotis 3 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka, išskyrus atvejus, kai yra pagrįstų priežasčių atsisakyti juos vežti, pavyzdžiui, sveikatos, saugos ar saugumo sumetimais arba dėl nepakankamų kelionės dokumentų“.

24 To paties reglamento 3 straipsnyje „Taikymo sritis“ nustatyta:

„1. Šis reglamentas taikomas:

- a) keleiviams, išvykstantiems iš oro uosto, esančio valstybės narės teritorijoje, kuriai taikoma Sutartis;

<...>

2. 1 dalis taikoma tik tuo atveju, jei keleiviai:

- a) turi patvirtintą rezervavimą atitinkamam skrydžiui ir, išskyrus 5 straipsnyje nurodytą atšaukimą, atvyksta registruotis:

- oro vežėjo, turizmo kelionių organizatoriaus arba įgaliotojo atstovo iš anksto raštu (įskaitant elektroninėmis priemonėmis) nurodyta tvarka ir laiku,

arba, jei laikas nenurodytas,

- ne vėliau kaip likus 45 minutėms iki paskelbto išvykimo laiko; arba

<...>“

25 Reglamento Nr. 261/2004 4 straipsnio 3 dalyje nustatyta:

„Jei atsisakoma vežti keleivius be jų sutikimo, skrydį vykdantis oro vežėjas nedelsdamas išmoka jiems kompensaciją pagal 7 straipsnį ir teikia jiems pagalbą pagal 8 ir 9 straipsnius.“

26 Šio reglamento 15 straipsnyje „Atsisakymo draudimas“ numatyta:

„1. Pagal šį reglamentą numatytos pareigos keleivių atžvilgiu negali būti apribotos arba jų atsisakyta, visų pirma į vežimo sutartį įtraukiant leidžiančią nukrypti arba ribojančią nuostatą.

2. Jei, nepaisant to, keleiviui pritaikoma tokia leidžianti nukrypti arba ribojanti nuostata, arba jei keleiviui nesuteikiama teisinga informacija apie jo teises ir dėl tos priežasties jis sutinka gauti mažesnę kompensaciją nei numatytoji šiame reglamente, keleivis turi teisę kreiptis į kompetentingą teismą ar įstaigą, kad gautų papildomą kompensaciją.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 27 2015 m. rugsėjo 6 d. Kazachstano Respublikos pilietis D. Z. atvyko į Larnakos oro uostą, kad Rumunijos oro transporto bendrovės *Blue Air* lėktuvu skristų į Bukareštą, kur planavo likti iki 2015 m. rugsėjo 12 d., kad galėtų dalyvauti *Association of Chartered Certified Accountants* (Patvirtintų apskaitininkų asociacija) organizuojuose egzaminuose.
- 28 D. Z. pateikė darbuotojams, veikiantiems kaip *Blue Air* įgaliotiniai Larnakos oro uoste, patikrinti savo kelionės dokumentus, pasą ir Kipro Respublikos išduotą laikinąjį leidimą gyventi, kurio galiojimas baigėsi 2016 m. balandžio 6 d. Jis taip pat pateikė prašymą išduoti atvykimo į Rumunijos teritoriją vizą, kurį anksčiau internetu pateikė Rumunijos užsienio reikalų ministerijai, ir naudodant jos automatinę internetinę sistemą pateiktą šios ministerijos atsakymą, kad tokia viza nereikalinga buvimui šalyje, nevirsijančiam 90 dienų per bet kurį 180 dienų laikotarpį, nes suinteresuotasis asmuo jau turi Kipro Respublikos išduotą leidimą laikinai gyventi šalyje.
- 29 Minėtos bendrovės darbuotojams telefonu ir elektroniniu paštu susisiekus su *Blue Air* darbuotojais Bukarešto oro uoste, pastarieji atsakė, kad be Rumunijos valdžios institucijų išduotos vizos arba kaip šeimos nariui išduoto leidimo gyventi šalyje D. Z. negali atvykti į Rumuniją. Todėl minėti darbuotojai atsisakė registruoti D. Z. numatytam skrydžiui, motyvuodami tuo, kad jis iš karto būtų grąžintas į Kiprą grįžtamuoju skrydžiu, o *Blue Air* – taikomos sankcijos.
- 30 D. Z. nesėkmingai reikalavo, kad šio atsisakymo priežastys jam būtų pateiktos raštu. Be to, jam nebuvo pateikta ir jokie rašytinio sprendimo dėl atsisakymo leisti atvykti į Rumunijos teritoriją.
- 31 Manydamas, kad atsisakymas jį vežti buvo nepagrįstas ir pažeidė Sprendimo Nr. 565/2014 nuostatas, D. Z. kreipėsi į *Eparchiako Dikastirio Larnakas* (Larnakos apylinkės teismas, Kipras) su ieškiniu *Blue Air*, siekdamas kompensacijos, lygios pinigų sumai, kurios jis neteko dėl sumokėtos lėktuvo bilieto kainos, kartu su išlaidomis, patirtomis dėl atšaukto viešbučio Bukarešte užsakymo, išlaidomis, susijusiomis su egzaminais, kuriuose jis negalėjo dalyvauti, kompensacija, lygia darbo užmokesčio sumai, kuri jam nebuvo išmokėta dėl darbdavio suteiktų mokymo atostogų pasirengti minėtiems egzaminams, ir neturtine žala, kurią, kaip jis teigia, patyrė.
- 32 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme *Blue Air*, be kita ko, teigia, kad D. Z. ieškinį jai pareiškė nepagrįstai. Iš tiesų, kaip rodo jos taikomos vežimo sąlygos, *Blue Air* nėra atsakinga nei už paskirties valstybės institucijų sprendimą atsisakyti leisti keleiviui atvykti į šios valstybės teritoriją, nei už dokumentus, kuriuos jis privalo turėti, nei už paskirties valstybės teisės aktų laikymąsi.
- 33 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, pagrindinėje byloje pirmiausia kyla klausimas, ar D. Z. turi teisę remtis Sprendimo Nr. 565/2014 nuostatomis prieš *Blue Air*. Jis mano, kad jeigu ieškovui būtų buvę leista registruotis aptariamam skrydžiui, jis būtų galėjęs Rumunijos teisme remtis savo teise atvykti į šalį pagal šį sprendimą.

- 34 Vienintelis atsakomybę D. Z. atžvilgiu lėmęs veiksmas yra *Blue Air* atsisakymas jį vežti. Tuo remdamasis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas daro išvadą, kad būtina nustatyti, ar dėl šio atsisakymo vežti D. Z. įgijo teisę, kuria jis gali remtis teisme prieš *Blue Air*.
- 35 Antra, minėtas teismas mano turįs įvertinti, ar atsisakymas vežti tokiomis aplinkybėmis, kokios susiklostė pagrindinėje byloje, patenka į Reglamento Nr. 261/2004 taikymo sritį, ir, jei taip, ar vežimo sutarties sąlyga vis dėlto gali riboti oro vežėjo atsakomybę netinkamų kelionės dokumentų atveju arba ją visiškai pašalinti.
- 36 Tokiomis aplinkybėmis manydamas, kad pagrindinėje byloje kyla Sąjungos teisės aiškinimo klausimų, *Eparchiako Dikastirio Larnakas* (Larnakos apylinkės teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar būtų teisinga Sprendimą [Nr. 565/2014] aiškinti taip, kad juo tiesiogiai daromas teisinis poveikis, nes, pirma, leidžiama privatiems asmenims, kurie yra trečiųjų šalių piliečiai, netaikyti pareigos gauti vizą atvykstant į paskirties valstybę narę ir, antra, nustatoma tos paskirties valstybės narės pareiga nereikalauti tokios vizos, jeigu tie piliečiai turi vizą ar leidimą gyventi, įtrauktus į dokumentų, kurie yra tarpusavyje pripažįstami pagal Sprendimą [Nr. 565/2014], kuri paskirties valstybė narė yra įsipareigojusi taikyti, sąrašą?
2. Jeigu išvykimo valstybės narės oro uoste oro vežėjas pats ir (arba) per savo atstovus ir įgaliotuosius asmenis atsisako vežti keleivį, nurodydamas, kad paskirties valstybės narės institucijos neleido atvykti į tą valstybę, nes jis tariamai neturi įvažiavimo vizos, ar galima daryti išvadą, kad oro vežėjas atlieka atitinkamos valstybės funkcijas ir vykdo jos nurodymus, todėl nukentėjęs keleivis gali išvykimo valstybės narės teismuose remtis prieš ją Sprendimu [Nr. 565/2014], kad įrodytų, jog turėjo teisę atvykti į šalį be papildomos vizos, ir reikalauti sumokėti piniginę kompensaciją už šios teisės pažeidimą, taigi ir už jo vežimo sutarties pažeidimą?
3. Ar oro vežėjas pats ir (arba) per savo atstovus ir įgaliotuosius asmenis gali atsisakyti vežti trečiosios šalies pilietį, remdamasis paskirties valstybės narės institucijų sprendimu neleisti atvykti į šios valstybės narės teritoriją, prieš tai neišdavus ir (arba) neįteikus minėtam piliečiui jokio pagrįsto rašytinio dokumento, kuriuo būtų atsisakyta leisti atvykti į šalį (žr. [2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos] Reglamento (ES) 2016/399 [dėl taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Sąjungos kodekso (Šengeno sienų kodeksas) (OL L 77, 2016, p. 1)] 14 straipsnio 2 dalį (anksčiau galiojusio Reglamento [Nr. 562/2006] 13 straipsnis), kurioje reglamentuojamas pagrįstas sprendimas atsisakyti leisti atvykti), siekiant užtikrinti pagarbą pagrindinėms teisėms, visų pirma nukentėjusiojo keleivio teisių teisminę apsaugą (žr. minėto Reglamento 2016/399 4 straipsnį)?
4. Ar Reglamento [Nr. 261/2004] 2 straipsnio j punktą turėtų būti aiškinamas taip, kad į jo taikymo sritį nepatenka atsisakymo vežti keleivį atvejis, kai tokį sprendimą oro vežėjas priima „dėl nepakankamų kelionės dokumentų“? Ar teisingas yra aiškinimas, kad į reglamento taikymo sritį patenka atsisakymas vežti, kai teismas, remdamasis konkrečiomis atskiros atvejo aplinkybėmis, nusprendžia, kad kelionės dokumentai buvo pakankami ir kad atsisakymas vežti buvo nepagrįstas ar neteisėtas, nes buvo pažeistos Sąjungos teisės nuostatos?
5. Ar keleivis gali netekti Reglamento [Nr. 261/2004] 4 straipsnio 3 dalyje nustatytos teisės į kompensaciją, jeigu iš anksto remiamasi oro vežėjo atleidimo nuo atsakomybės arba atsakomybės apribojimo dėl tariamai nepakankamų keleivio kelionės dokumentų nuostata, kai ta nuostata taikoma įprastomis ir iš anksto paskelbtomis oro vežėjo veiklos vykdymo ir (arba) paslaugų teikimo sąlygomis? Ar pagal to paties reglamento 15 straipsnį, siejamą su 14 straipsnio nuostatomis, draudžiama taikyti tokias oro vežėjo atleidimo nuo atsakomybės ir (arba) atsakomybės apribojimo nuostatas?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl priimtinumų

- 37 *Blue Air* visų pirma teigia, kad antrasis ir trečiasis prejudiciniai klausimai nepriimtini, nes šalys pagrindinėje byloje nebuvo išklausytos dėl minėtų klausimų prieš pateikiant šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą, dėl to pažeistos Kipro proceso taisyklės.
- 38 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal suformuotą jurisprudenciją SESV 267 straipsnis nacionaliniams teismams suteikia plačiausią galimybę kreiptis į Teisingumo Teismą, kai jie mano, jog nagrinėjamoje byloje kyla klausimų, kuriems išspręsti reikia išsiaiškinti Sąjungos teisės nuostatas, kurios yra svarbios sprendžiant jiems pateiktą ginčą, ar įvertinti jų galiojimą. Taigi nacionaliniai teismai turi teisę ir prireikus pareigą pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą, kai tik savo iniciatyva arba šalių prašymu konstatuoja, kad ginčo esmė susijusi su klausimu, kurį reikia išspręsti pagal šio straipsnio pirmą pastraipą (1974 m. sausio 16 d. Sprendimo *Rheinmühlen-Düsseldorf*, 166/73, EU:C:1974:3, 3 punktas ir 2017 m. vasario 1 d. Sprendimo *Tolley*, C-430/15, EU:C:2017:74, 30 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 39 Be to, nors dėl gero teisingumo vykdymo gali būti naudinga prejudicinį klausimą teikti tik po teisminių ginčų, tokių išankstinių teisminių ginčų reikalavimo nėra tarp sąlygų, kurių reikia laikytis įgyvendinant SESV 267 straipsnyje numatytą procedūrą (2017 m. vasario 1 d. Sprendimo *Tolley*, C-430/15, EU:C:2017:74, 32 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Tik nacionalinis teismas gali įvertinti tokių išankstinių teisminių ginčų būtinybę (1978 m. birželio 28 d. Sprendimo *Simmenthal*, 70/77, EU:C:1978:139, 11 punktas).
- 40 Taigi tai, kad bylos šalys prieš tai nacionaliniame teisme nediskutavo dėl klausimo, susijusio su Sąjungos teise, nedraudžia Teisingumo Teismui pateikti tokio klausimo (2017 m. vasario 1 d. Sprendimo *Tolley*, C-430/15, EU:C:2017:74, 33 punktas).
- 41 Bet kuriuo atveju reikia priminti, kad Teisingumo Teismui nepriklauso tikrinti, ar sprendimas dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą buvo priimtas pagal nacionalines teismo veiklos organizavimo ir proceso taisykles (2017 m. lapkričio 23 d. Sprendimo *Benjumea Bravo de Laguna*, C-381/16, EU:C:2017:889, 26 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 42 *Blue Air* taip pat teigia, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nenurodė taikytinų nacionalinės teisės nuostatų ir reikšmingos nacionalinės teismų praktikos turinio, taip pat visų reikšmingų faktinių ir teisinių aplinkybių, dėl kurių jis nusprendė, kad Sąjungos teisės nuostatos gali būti taikomos šioje byloje.
- 43 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal suformuotą jurisprudenciją, kuri šiuo metu įtvirtinta Teisingumo Teismo procedūros reglamento 94 straipsnyje, dėl būtinybės pateikti Sąjungos teisės išaiškinimą, kuris būtų naudingas nacionaliniam teismui, reikia, kad šis teismas apibrėžtų pateikiamo klausimo faktines aplinkybes ir pagrindines teises nuostatas arba bent paaiškintų šiuos klausimus pagrindžiančias faktines prielaidas. Be to, sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą turi būti nurodytos tikslios priežastys, dėl kurių nacionalinis teismas kelia Sąjungos teisės aiškinimo klausimus ir mano, kad būtina Teisingumo Teismui pateikti prejudicinį klausimą (2018 m. gruodžio 19 d. Sprendimo *Stanley International Betting ir Stanleybet Malta*, C-375/17, EU:C:2018:1026, 29 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 44 Nagrinėjamo atveju prašymas priimti prejudicinį sprendimą pakankamai apibrėžia pagrindinės bylos teises ir faktines aplinkybes. Konkrečiai kalbant, tai, kad nenurodomas taikytinų nacionalinės teisės nuostatų turinys, atsižvelgiant į prašomų išaiškinti Sąjungos teisės aktų pobūdį ir apimtį, visiškai nekliudo gerai suprasti aplinkybių, dėl kurių prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam

teismui kilo klausimų. Be to, minėto teismo nurodyta informacija dėl pateiktų klausimų reikšmingumo sprendžiant ginčą leidžia įvertinti šių klausimų prasmę ir pateikti į juos naudingą atsakymą – tai, beje, patvirtina ir Kipro, Vokietijos ir Nyderlandų vyriausybės raštu pateiktos pastabos.

- 45 Galiausiai Vokietijos vyriausybė reiškia abejones dėl ketvirtojo ir penktojo klausimų svarbos, nes neatrodo, kad D. Z. pateikė prašymą išmokėti kompensaciją pagal Reglamentą Nr. 261/2004.
- 46 Šiuo klausimu reikia priminti, pirma, kad pagal suformuotą jurisprudenciją nacionalinio teismo pateiktiems klausimams dėl Sąjungos teisės išaiškinimo, atsižvelgiant į jo paties nurodytą teisinį pagrindą ir faktines aplinkybes, kurių tikslumo Teisingumo Teismas neprivalo tikrinti, taikoma svarbos prezumpcija (2003 m. gegužės 15 d. Sprendimo *Salzmann*, C-300/01, EU:C:2003:283, 31 punktą ir 2019 m. kovo 28 d. Sprendimo *Cogeco Communications*, C-637/17, EU:C:2019:263, 57 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 47 Antra, kaip savo išvados 23 punkte pažymėjo generalinis advokatas, prašyme priimti prejudicinį sprendimą jį pateikęs teismas nurodė, kad pagal Kipro teisę jam leidžiama priteisti žalos atlyginimą šaliai, nors ji to aiškiai neprašė, todėl jis gali priteisti ieškovui pagrindinėje byloje žalos atlyginimą pagal Reglamentą Nr. 261/2004, jeigu šis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį jam suteikiama tokia teisė.
- 48 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra priimtinas.

Dėl esmės

Dėl pirmojo klausimo

- 49 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Sprendimo Nr. 565/2014 3 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad ji veikia tiesiogiai ir suteikia trečiųjų šalių piliečiams teises, kuriomis jie gali remtis ginčiuose su paskirties valstybe nare, ypač teisę į tai, kad nebūtų reikalaujama vizos norint atvykti į šios valstybės narės teritoriją tuo atveju, kai jie turi įvažiavimo vizą ar leidimą gyventi, patenkančią į dokumentų, kuriuos minėta valstybė narė įsipareigojo pripažinti pagal minėtą sprendimą, sąrašą.
- 50 Pirmiausia reikia priminti, kad pagal SESV 288 straipsnio ketvirtą pastraipą Sąjungos sprendimas yra privalomas visas, o kai jame nurodomi jo adresatai, yra privalomas tik jiems.
- 51 Nagrinėjamu atveju Sprendimo Nr. 565/2014 8 straipsnyje nurodyta, kad Bulgarija, Kroatija, Kipras ir Rumunija yra šio sprendimo adresatai. Todėl sprendimas privalomas tik šioms keturioms valstybėms narėms.
- 52 Be to, to sprendimo 3 straipsnio 1 dalyje iš esmės numatyta, kad kiekviena iš šių keturių valstybių narių gali lygiavertėmis savo nacionalinėms vizoms pripažinti joje išvardytas vizas ir leidimus gyventi, išduotus kitų valstybių narių, kurioms skirtas šis sprendimas.
- 53 Pirma, iš Sprendimo Nr. 565/2014 3 straipsnio 1 dalies, siejamos su to sprendimo 7 konstatuojamąja dalimi, teksto matyti, kad šioje nuostatoje nurodytų vizų ir leidimų gyventi pripažinimas yra tik atitinkamoms valstybėms narėms suteikta galimybė.
- 54 Vis dėlto, kai pastarosios įsipareigoja taikyti Sprendimą Nr. 565/2014 ir pagal jo 5 straipsnį praneša apie savo sprendimą kitų valstybių narių, kurioms skirtas šis sprendimas, išduotas nacionalines vizas ir leidimus gyventi, įskaitant minėto sprendimo 3 straipsnio 1 dalyje nurodytus dokumentus, pripažinti

lygiaverčiais jų pačių vizoms, kaip tai padarė Rumunija (kaip matyti iš Komisijos pateiktos informacijos II punkto), pirmosioms valstybėms narėms pasinaudojus minėto 3 straipsnio 1 dalyje numatyta galimybe, ji virsta jų pareiga pripažinti šioje nuostatoje nurodytus dokumentus.

- 55 Šios išvados nepaneigia aplinkybė, kad Sprendimo Nr. 565/2014 3 straipsnyje nėra nuostatos, atitinkančios jo 2 straipsnio nuostatą, kurios 3 dalyje aiškiai nurodyta, kad vienos iš keturių valstybių narių, kurioms skirtas Sprendimas Nr. 565/2014, sprendimas taikyti šį sprendimą reiškia pareigą iš esmės pripažinti visus šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytus dokumentus.
- 56 Iš Sprendimo Nr. 565/2014 2 straipsnio 3 dalies matyti, kad valstybės narės, kurioms skirtas šis sprendimas ir kurios nusprendė jį taikyti, iš esmės privalo pripažinti visus to paties sprendimo 2 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytus dokumentus, išduotus valstybių narių, kurios įgyvendina visą Šengeno *acquis*, neatsižvelgiant į tai, kuri iš jų yra išduodančioji valstybė narė.
- 57 Šiomis aplinkybėmis tai, kad Sprendimo Nr. 565/2014 3 straipsnyje nėra nuostatos, atitinkančios to sprendimo 2 straipsnio 3 dalį, negali būti aiškinama taip, kad valstybės narės, kurioms skirtas šis sprendimas ir kurios pasirinko taikyti jo 3 straipsnį, išsaugo laisvę kiekvienu konkrečiu atveju nukrypti nuo vizų ir leidimų gyventi pripažinimo sistemos, prie kurios jos prisijungė pagal to paties sprendimo 5 straipsnį.
- 58 Antra, kiek tai susiję su šio sprendimo 54 punkte nurodytos pareigos apimtimi, pažymėtina, kad pagal ją atitinkamos valstybės narės tranzito per jų teritoriją arba numatomo buvimo jų teritorijoje ne ilgiau kaip 90 dienų per bet kurį 180 dienų laikotarpį tikslu pripažįsta kitų valstybių narių, kurioms skirtas Sprendimas Nr. 565/2014, išduotas vizas ir leidimus gyventi, nurodytus šio sprendimo 3 straipsnio 1 dalies a ir b punktuose ir išvardytus jo prieduose.
- 59 Be to, kaip matyti iš Sprendimo Nr. 565/2014 3 straipsnio 1 dalies, vienintelė galima Sąjungos teisės aktų leidėjo numatyta išimtis, leidžianti nukrypti nuo joje numatytos pareigos, susijusi su vizomis ir leidimais gyventi, pateiktais kelionės dokumentuose, kurių atitinkamos valstybės narės nepripažįsta, arba kelionės dokumentuose, išduotuose trečiosios šalies, su kuria jos nepalaiko diplomatinių santykių.
- 60 Darytina išvada, kad, išskyrus šią aiškiai numatytą leidžiančią nukrypti nuostatą, valstybės narės, kurioms skirtas Sprendimas Nr. 565/2014 ir kurios pasirinko prisijungti prie Sprendimo Nr. 565/2014 3 straipsnio 1 dalyje numatytos tvarkos, turi laikytis minėtos pareigos pripažinti atskirus atvejus, patenkančius į jo taikymo sritį.
- 61 Šį aiškinimą patvirtina Sprendimo Nr. 565/2014 tikslas, kuris, kaip matyti iš jo pavadinimo, yra nustatyti supaprastintą asmenų kontrolės prie išorės sienų režimą, grindžiamą jame dalyvaujančių valstybių narių pripažinimu, kad tam tikri kelionės dokumentai yra lygiaverčiai jų nacionalinėms vizoms.
- 62 Iš tiesų, kaip savo išvados 49 punkte pažymėjo generalinis advokatas, pirma, jei valstybės narės, kurioms skirtas Sprendimas Nr. 565/2014, pasirinkusios taikyti jo 3 straipsnį turėtų galimybę kiekvienu konkrečiu atveju nukrypti nuo šiame sprendime numatytos supaprastintos kontrolės tvarkos, ši tvarka negalėtų būti veiksmingai įgyvendinta.
- 63 Antra, tokia galimybė neatitiktų teisinio saugumo principo, kurį siekiama skatinti, atitinkamos valstybės narės sprendimą taikyti Sprendimą Nr. 565/2014, priimtą pagal šio sprendimo 5 straipsnį, paskelbiant *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.
- 64 Trečia, dėl galimybės prieš paskirties valstybę narę remtis Sprendimo Nr. 565/2014 3 straipsnio 1 dalyje numatyta pareiga reikia priminti, kad Teisingumo Teismas pripažino, jog teisės subjektai gali prieš valstybę narę remtis jai skirtu Sąjungos sprendimo nuostatomis, jeigu šiose nuostatose numatytos šios

valstybės narės pareigos yra besąlygiškos ir pakankamai tikslios (šiuo klausimu žr. 1992 m. lapkričio 10 d. Sprendimo *Hansa Fleisch Ernst Mundt*, C-156/91, EU:C:1992:423, 12 ir 13 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).

- 65 Šiuo klausimu reikia konstatuoti, kad, atitinkamai valstybei narei prisiėmus šio sprendimo 54 punkte nurodytą įsipareigojimą, Sprendimo Nr. 565/2014 3 straipsnio 1 dalyje numatyta pareiga, kaip ji aiškinama šio sprendimo 60–63 punktuose, atitinka šiuos besąlygiškumo ir pakankamo tikslumo kriterijus.
- 66 Tokio vertinimo nepaneigia aplinkybė, kad, analogiškai Sprendimo Nr. 565/2014 2 straipsnio 3 daliai, šio sprendimo 3 straipsnio 1 dalyje valstybėms narėms leidžiama nukrypti nuo šioje nuostatoje numatytos pareigos tuo atveju, kai vizos ir leidimai gyventi yra įklijuoti dokumentuose, kurių šios valstybės narės nepripažįsta, arba kelionės dokumentuose, išduotuose trečiosios valstybės, su kuria jos nepalaiko diplomatinio santykių.
- 67 Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, jog tai, kad sprendimas leidžia valstybėms narėms, kurioms jis skirtas, tam tikromis sąlygomis, kurioms gali būti taikoma teisminė kontrolė, nukrypti nuo aiškių ir tikslų šio sprendimo nuostatų, savaime negali panaikinti šių nuostatų tiesioginio veikimo (1999 m. rugsėjo 9 d. Sprendimo *Feyrer*, C-374/97, EU:C:1999:397, 24 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 68 Taigi teisės subjektai gali remtis Sprendimo Nr. 565/2014 3 straipsnio 1 dalyje numatyta pareiga ginčiuose su valstybe nare, kuriai skirtas šis sprendimas ir kuri nusprendė pasinaudoti šioje nuostatoje numatyta galimybe.
- 69 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti: Sprendimo Nr. 565/2014 3 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad ji veikia tiesiogiai ir suteikia trečiųjų šalių piliečiams teises, kuriomis jie gali remtis ginčiuose su paskirties valstybe nare, ypač teisę į tai, kad nebūtų reikalaujama vizos norint atvykti į šios valstybės narės teritoriją tuo atveju, kai šie piliečiai turi įvažiavimo vizą ar leidimą gyventi, patenkantį į dokumentų, kuriuos minėta valstybė narė įsipareigojo pripažinti pagal minėtą sprendimą, sąrašą.

Dėl antrojo klausimo

- 70 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Sąjungos teisė turi būti aiškinama taip, kad oro vežėjas, kuris pats arba per savo atstovus ir įgaliotuosius asmenis išvykimo valstybės narės oro uoste atsisako vežti keleivį, nurodydamas, kad paskirties valstybės narės institucijos neleidžia jam atvykti į tą valstybę, turi būti laikomas šios valstybės vardu veikiančiu asmeniu, todėl nukentėjęs keleivis gali ginčiuose su šiuo oro vežėju išvykimo valstybės narės teismuose remtis Sprendimu Nr. 565/2014, siekdamas gauti kompensaciją už pažeistą jo teisę atvykti į paskirties valstybę narę be pastarosios valstybės narės išduotos vizos.
- 71 Pirmiausia reikia pažymėti, kad, atsižvelgiant į šio sprendimo 29 ir 30 punktuose pateiktus paaiškinimus, būtent prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turės patikrinti, ar būtent Rumunijos valdžios institucijos atsisakė leisti atvykti. Su šia išlyga ir atsižvelgiant į tai, kad antrąjį klausimą minėtas teismas suformulavo, kai darė nuorodą į prielaidą, kad taip galėjo būti nagrinėjamu atveju, Teisingumo Teismas į jį turi atsakyti, remdamasis tokia prielaida.
- 72 Reikia priminti, kad Teisingumo Teismas yra nusprendęs, jog besąlyginėmis ir pakankamai tiksliais direktyvos nuostatomis teisės subjektai gali remtis ne tik prieš valstybę narę ir visas jos valdžios institucijas, bet ir prieš organizacijas ir kitus subjektus (net jeigu jie reglamentuojami privatinės teisės), kurie yra pavaldūs valstybės institucijai ar jos kontroliuojami arba kuriems valstybė narė yra patikėjusi su viešaisiais interesais susijusią užduotį, todėl jie turi didesnius įgaliojimus, palyginti su tais, kuriems

taikomos privačių subjektų santykius reglamentuojančios taisyklės. Iš tiesų reikia užkirsti kelią tam, kad valstybė gautų naudos dėl Sąjungos teisės nesilaikymo (šiuo klausimu žr. 2017 m. spalio 10 d. Sprendimo *Farrell*, C-413/15, EU:C:2017:745, 32, 34 ir 35 punktus).

- 73 Ši jurisprudencija pagal analogiją gali būti taikoma besąlygiškoms ir pakankamai tikslioms Sąjungos sprendimo nuostatoms, kaip antai Sprendimo Nr. 565/2014 3 straipsnio 1 daliai (šiuo klausimu žr. 2007 m. birželio 7 d. Sprendimo *Carp*, C-80/06, EU:C:2007:327, 21 punktą).
- 74 Taigi siekiant nustatyti, ar keleivis, kurį oro vežėjas atsisakė vežti, nes paskirties valstybės narės institucijos nebūtų leidusios jam atvykti į jų teritoriją be atvykimo vizos, prieš šį oro vežėją gali remtis Sprendimu Nr. 565/2014, reikia patikrinti, ar šis vežėjas turi būti laikomas subjektu, kaip antai nurodytu šio sprendimo 72 punkte.
- 75 Konkrečiai kalbant, kyla klausimas, ar oro vežėjas arba jo įgaliotasis atstovas, tikrinantis keleivio – trečiosios šalies piliečio – kelionės dokumentus išvykimo valstybės narės oro uoste, turi būti laikomas paskirties valstybės narės įgaliotu vykdyti sienų kontrolės funkcijas pagal Šengeno sienų kodekso 7 straipsnio 3 dalį ir šiuo tikslu turinčiu tinkamus įgaliojimus.
- 76 Pirma, kaip matyti iš Šengeno sienų kodekso 7 straipsnio 1 dalies, siejamos su šio kodekso 2 straipsnio 13 punktu, tik sienos apsaugos pareigūnai, kurie turi valstybės pareigūno statusą ir kuriems taikomos, be kita ko, šiame kodekse įtvirtintos taisyklės, turi vykdyti kontrolės kertant sieną funkcijas. Pagal Šengeno sienų kodekso 15 straipsnio 1 dalį jie yra tinkamai parengti specialistai profesionalai. Be to, pagal šio kodekso 15 straipsnio 2 dalį valstybės narės turi pateikti Komisijai nacionalinių tarnybų, atsakingų už sienų kontrolę, sąrašą.
- 77 Antra, iš Šengeno sienų kodekso 7 straipsnio 3 dalies matyti, kad sienų kontrolė, susijusi su trečiųjų šalių piliečiais, apima nuodugnų patikrinimą, be kita ko, kelionės dokumento klastojimo ar pažeidimo požymių paiešką, patikrinimą, ar atitinkamas trečiosios šalies pilietis turi pakankamai pragyvenimo lėšų, taip pat patikrinimą, ar atitinkamas trečiosios šalies pilietis, jo transporto priemonė ir daiktai, kuriuos jis vežasi, nesutrikdys nė vienos iš valstybių narių viešosios tvarkos, vidaus saugumo, visuomenės sveikatos ar tarptautinių santykių.
- 78 Kalbant apie oro vežėjus, pažymėtina, kad jų uždaviniai akivaizdžiai skiriasi nuo sienos apsaugos tarnybų uždavinių, nes, kaip matyti iš KĮŠS 26 straipsnio 1 dalies b punkto, jie turi tik patikrinti, ar jų vežami užsienio piliečiai „tur[i] kelionės dokumentus“, reikalingus įvažiuoti į paskirties valstybės narės teritoriją.
- 79 Remiantis tuo, kas išdėstyta, reikia daryti išvadą, kad oro vežėjo ar jo įgaliotojo atstovo negalima laikyti nei paskirties valstybės narės įpareigotu vykdyti kontrolės kertant sieną funkcijas pagal Šengeno sienų kodekso 7 straipsnio 3 dalį, nei turinčiu tinkamus tokius įgaliojimus.
- 80 Taigi keleivis, kurį oro vežėjas atsisakė vežti, nes paskirties valstybės narės institucijos nebūtų leidusios jam atvykti į šios valstybės narės teritoriją, negali ginčydamas oro vežėjo veiksmus remtis Sprendimu Nr. 565/2014.
- 81 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į antrąjį klausimą reikia atsakyti: Sąjungos teisė turi būti aiškinama taip, kad oro vežėjas, kuris pats arba per savo atstovus ir įgaliotuosius asmenis išvykimo valstybės narės oro uoste atsisako vežti keleivį, nurodydamas, kad paskirties valstybės narės institucijos neleidžia jam atvykti į tą valstybę, negali būti laikomas šios valstybės vardu veikiančiu asmeniu, todėl nukentėjęs keleivis negali ginčiuose su šiuo oro vežėju išvykimo valstybės narės teismuose remtis Sprendimu Nr. 565/2014, siekdamas gauti kompensaciją už pažeistą jo teisę atvykti į paskirties valstybę narę be pastarosios valstybės narės išduotos vizos.

Dėl trečiojo klausimo

- 82 Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Sąjungos teisė, visų pirma Šengeno sienų kodekso 13 straipsnis, turi būti aiškinama taip, kad pagal ją oro vežėjui draudžiama atsisakyti vežti trečiosios šalies pilietį remiantis paskirties valstybės narės institucijų atsisakymu leisti šiam atvykti į jos teritoriją, jeigu toks atsisakymas nebuvo priimtas kaip rašytinis ir motyvuotas sprendimas, apie kurį šiam piliečiui iš anksto pranešta.
- 83 Šiuo klausimu reikia pabrėžti, kad pagal Šengeno sienų kodekso 13 straipsnio 2 dalį atsisakyti leisti atvykti į valstybės narės teritoriją trečiosios šalies piliečiui galima tik pagal taikytinus nacionalinės teisės aktus įgaliotos kompetentingos institucijos priimtu motyvuotu sprendimu, kuriame nurodomos tikslios atsisakymo priežastys ir apie kurį atitinkamam piliečiui pranešama pateikiant standartinę formą, o šis šioje formoje patvirtina sprendimo neleisti atvykti gavimo faktą.
- 84 Iš šios nuostatos matyti, kad atsisakymui leisti atvykti taikomi ypač griežti formos reikalavimai, kuriais, be kita ko, siekiama apsaugoti teisę į gynybą, pagal kurią, kaip matyti iš Šengeno sienų kodekso 13 straipsnio 3 dalies, asmenys, kuriems buvo atsisakyta leisti atvykti, turi teisę apskūsti šį sprendimą.
- 85 Darytina išvada, kad pagal Šengeno sienų kodekso 13 straipsnio 3 dalį draudžiama tai, kad, nesant sprendimo atsisakyti leisti atvykti į šalį, kuris priimtas ir apie kurį pranešta pagal šio kodekso 13 straipsnio 2 dalį, oro vežėjas, siekdamas pateisinti atsisakymą vežti keleivį, galėtų prieš jį remtis koku nors atsisakymu leisti atvykti į paskirties valstybės narės teritoriją, antraip iš tokio keleivio būtų atimta galimybė veiksmingai pasinaudoti teise į gynybą.
- 86 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į trečiąjį klausimą reikia atsakyti: Sąjungos teisė, visų pirma Šengeno sienų kodekso 13 straipsnis, turi būti aiškinama taip, kad pagal ją oro vežėjui draudžiama atsisakyti vežti trečiosios šalies pilietį remiantis paskirties valstybės narės institucijų atsisakymu leisti šiam atvykti į jos teritoriją, jeigu toks atsisakymas nebuvo priimtas kaip rašytinis ir motyvuotas sprendimas, apie kurį šiam piliečiui iš anksto pranešta.

Dėl ketvirtojo klausimo

- 87 Ketvirtuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamentas Nr. 261/2004, visų pirma jo 2 straipsnio j punktas, turi būti aiškinamas taip, kad kai oro vežėjas atsisako vežti keleivį dėl to, kad šis pateikė nepakankamus kelionės dokumentus, dėl tokio atsisakymo iš šio keleivio atimama minėtame reglamente numatyta apsauga, ir ar kompetentingas teismas, atsižvelgdamas į bylos aplinkybes, turi įvertinti, ar toks atsisakymas, atsižvelgiant į šią nuostatą, yra pagrįstas.
- 88 Šiuo klausimu pirmiausia reikia priminti, kad Reglamento Nr. 261/2004 taikymo sritis yra apibrėžta jo 3 straipsnyje, kurio 2 dalies a punkte numatyta, kad šis reglamentas taikomas, be kita ko, keleiviams, kurie turi patvirtintą rezervaciją atitinkamam skrydžiui iš oro uosto, esančio valstybės narės teritorijoje, ir atvyksta registruotis, kaip nurodyta, nurodytu laiku arba, nenurodžius laiko, ne vėliau kaip likus 45 minutėms iki paskelbto išvykimo laiko.
- 89 Taip pat svarbu pažymėti, kad Reglamento Nr. 261/2004 4 straipsnio „Atsisakymas vežti“ 3 dalyje numatyta, jog oro vežėjas, kuris atsisako vežti keleivius be jų sutikimo, privalo jiems išmokėti kompensaciją pagal šio reglamento 7 straipsnį ir suteikti jiems pagalbą pagal minėto reglamento 8 ir 9 straipsnius.

- 90 Galiausiai atsisakymas vežti Reglamento Nr. 261/2004 2 straipsnio j punkte apibrėžtas kaip atsisakymas priimti skristi keleivį, nors jis atvyko registruotis 3 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka, išskyrus atvejus, kai yra pagrįstų priežasčių atsisakyti juos vežti, pavyzdžiui, sveikatos, saugos ar saugumo sumetimais arba dėl nepakankamų kelionės dokumentų.
- 91 Kartu aiškinant visas šio sprendimo 88–90 punktuose nurodytas nuostatas matyti, kad kai keleivį, atitinkantį Reglamento Nr. 261/2004 3 straipsnio 2 dalyje nustatytas sąlygas, atsisakoma vežti be jo sutikimo, jis turi teisę į kompensaciją ir pagalbą iš skrydį vykdančio oro vežėjo, nebent toks atsisakymas būtų pagrįstas, pavyzdžiui, kelionės dokumentų nepakankamumu.
- 92 Iš Reglamento Nr. 261/2004 2 straipsnio j punkte esančios formuluotės „išskyrus atvejus, kai yra pagrįstų priežasčių atsisakyti juos vežti“ matyti, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas neketino oro vežėjui suteikti įgaliojimų vertinti ir galutinai nustatyti kelionės dokumentų nepakankamą pobūdį.
- 93 Tokį aiškinimą patvirtina Reglamento Nr. 261/2004 1 konstatuojamojoje dalyje įtvirtintas tikslas užtikrinti aukštą keleivių apsaugos lygį, todėl jiems suteiktos teisės turi būti aiškinamos plačiai (šiuo klausimu žr. 2012 m. spalio 4 d. Sprendimo *Rodríguez Cachafeiro ir Martínez-Reboredo Varela-Villamor*, C-321/11, EU:C:2012:609, 25 punktą).
- 94 Kadangi Reglamentu Nr. 261/2004 siekiama, be kita ko, pašalinti rimtus nemalonumus ir nepatogumus, kurių keleiviams sukelia atsisakymas vežti, šiam tikslui, kuris reiškia aukštą jų apsaugos lygį, prieštarautų tai, jei atitinkamam oro vežėjui būtų suteikta teisė vienašališkai ir galutinai nuspręsti, kad tokiu atveju atsisakymas yra pagrįstas ir dėl to iš atitinkamų keleivių būtų atimta apsauga, kuria jie turėtų naudotis pagal minėtą reglamentą.
- 95 Taigi tuo atveju, kai keleivis, kurį atsisakyta vežti, tai ginčija, kompetentingas teismas, atsižvelgdamas į bylai svarbias aplinkybes, turi įvertinti galimą jo kelionės dokumentų nepakankamumą ir galiausiai tokio atsisakymo pagrįstumą.
- 96 Nagrinėjamu atveju iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad ieškovas pagrindinėje byloje per registraciją skrydžiui pateikė ne tik savo skrydžio rezervaciją, pasą ir galiojantį laikinąjį Kipro išduotą leidimą gyventi, bet ir Rumunijos užsienio reikalų ministerijos pateiktą rašytinį atsakymą į jo prašymą išduoti vizą, patvirtinantį, kad įvažiuojant į Rumunijos teritoriją jam nereikia tokios vizos, ir jis juo sąžiningai pasiklioė. Iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos taip pat matyti, kad oro vežėjas atsisakė vežti, neturėdamas sprendimo atsisakyti leisti atvykti, kaip tai suprantama pagal Šengeno sienų kodekso 13 straipsnį, arba garantijos, kad Bukarešte dirbančių *Blue Air* darbuotojų pateikta informacija, jog registracijos skrydžiui atveju ieškovui pagrindinėje byloje bus atsisakyta leisti atvykti į Rumunijos teritoriją, buvo gauta iš institucijos, kompetentingos priimti tokių sprendimų arba pateikti patikimą informaciją šiuo klausimu. Atrodo, kad buvo atsisakyta vežti taip pat nesutikrinus visos šios informacijos su atitinkamose duomenų bazėse esančia informacija, galinčia patvirtinti, kad pagal Sprendimą Nr. 565/2014 Rumunijos valdžios institucijos negalėjo tokiomis aplinkybėmis, kokios yra pagal Teisingumo Teismo turimą bylos medžiagą, atsisakyti leisti ieškovui pagrindinėje byloje atvykti į Rumunijos teritoriją vien dėl to, kad jis neturėjo nacionalinės vizos.
- 97 Tokiomis aplinkybėmis, kurių tikslumą turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, negalima teigti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamas atsisakymas vežti galėjo būti pagrįstas, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 261/2004 2 straipsnio j punktą, nes, pirma, šis atsisakymas grindžiamas ne keleiviui priskirtinu elgesiu, o klaidingu oro vežėjo supratimu dėl reikalavimų, taikomų aptariamai kelionei reikalingiems kelionės dokumentams, kuris buvo pagrįstas paskirties valstybės narės nenurodytos institucijos pateikta taip pat klaidinga informacija, ir, antra, panašu, kad šios klaidos buvo galima pagrįstai išvengti.

- 98 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į ketvirtąjį klausimą reikia atsakyti: Reglamentas Nr. 261/2004, visų pirma jo 2 straipsnio j punktas, turi būti aiškinamas taip, kad kai oro vežėjas atsisako vežti keleivį dėl to, kad šis pateikė nepakankamus kelionės dokumentus, dėl tokio atsisakymo šiame reglamente numatyta apsauga iš šio keleivio savaime neatimama. Keleiviui užginčijus tokius veiksmus, kompetentingas teismas, atsižvelgdamas į bylos aplinkybes, turi įvertinti, ar toks atsisakymas, remiantis šia nuostata, yra pagrįstas.

Dėl penktojo klausimo

- 99 Penktuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamentas Nr. 261/2004, visų pirma jo 15 straipsnis, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiama iš anksto paskelbtose bendrosiose sąlygose, susijusiose su oro vežėjo veiklos ypatumais ar paslaugų teikimu, esanti nuostata, kuria apribojama arba pašalinama šio vežėjo atsakomybė, kai atsisakoma vežti keleivį dėl tariamai nepakankamų kelionės dokumentų, taip atimant iš šio keleivio galimą teisę į kompensaciją.
- 100 Reglamento Nr. 261/2004 15 straipsnio „Atsisakymo draudimas“ 1 dalyje yra nustatyta, kad oro vežėjų pareigos keleivių atžvilgiu pagal šį reglamentą negali būti apribotos arba jų negali būti atsisakyta, pirmiausia įtraukiant į vežimo sutartį leidžiančią nukrypti arba ribojančią nuostatą.
- 101 Minėto reglamento 15 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad jei vis dėlto keleiviui pritaikoma tokia leidžianti nukrypti arba ribojanti nuostata arba nesuteikiama teisinga informacija apie jo teises ir dėl tos priežasties jis sutinka gauti mažesnę kompensaciją nei numatytoji šiame reglamente, jis turi teisę kreiptis į kompetentingą teisumą ar įstaigą, kad gautų papildomą kompensaciją.
- 102 Nesant reikalo nagrinėti klausimo, ar oro vežėjo bendrosios sąlygos, kaip antai apibūdintos prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo klausimo formuluočioje, turi būti laikomos vežimo sutarties dalimi, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 261/2004 15 straipsnio 1 dalį, reikia pažymėti, kad, atsižvelgiant į tai, jog šioje nuostatoje vartojamasrieveiksmis „pirmiausia“, ir į minėtą nuostatą ir Reglamentu Nr. 261/2004 apskritai grindžiamą tikslą užtikrinti aukštą oro transporto keleivių apsaugos lygį, neteisėtomis turi būti laikomos ne tik leidžiančios nukrypti nuostatos, nurodytos vežimo sutartyje, t. y. keleivio pasirašytame abiejų šalių pareigas reglamentuojančiame akte, bet *a fortiori* ir leidžiančios nukrypti nuostatos, kurios būtų vienašališkai įtrauktos į kitus vežėjo dokumentus, kuriais šis ketintų remtis ginčiuose su atitinkamais keleiviais.
- 103 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į penktąjį klausimą reikia atsakyti: Reglamentas Nr. 261/2004, visų pirma jo 15 straipsnis, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiama iš anksto paskelbtose bendrosiose sąlygose, susijusiose su oro vežėjo veiklos ypatumais ar paslaugų teikimu, esanti keleiviams taikoma nuostata, kuria apribojama arba pašalinama šio vežėjo atsakomybė, kai atsisakoma vežti keleivį dėl tariamai nepakankamų kelionės dokumentų, taip atimant iš jo galimą teisę į kompensaciją.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 104 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

1. 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo Nr. 565/2014/ES, kuriuo nustatoma supaprastinta asmenų kontrolės prie išorės sienų tvarka, grindžiama vienašališku Bulgarijos, Kroatijos, Kipro ir Rumunijos tam tikrų dokumentų pripažinimu lygiaverčiais jų išduodamoms nacionalinėms vizoms tranzito per jų teritoriją arba buvimo joje ne ilgiau kaip 90 per bet kurį 180 dienų laikotarpį tikslu ir panaikinami sprendimai Nr. 895/2006/EB ir Nr. 582/2008/EB, 3 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad ji veikia tiesiogiai ir suteikia trečiųjų šalių piliečiams teises, kuriomis jie gali remtis ginčiuose su paskirties valstybe nare, ypač teisę į tai, kad nebūtų reikalaujama vizos norint atvykti į šios valstybės narės teritoriją tuo atveju, kai šie piliečiai turi įvažiavimo vizą ar leidimą gyventi, patenkantį į dokumentų, kuriuos minėta valstybė narė išipareigojo pripažinti pagal minėtą sprendimą, sąrašą.
2. Sąjungos teisė turi būti aiškinama taip, kad oro vežėjas, kuris pats arba per savo atstovus ir įgaliotuosius asmenis išvykimo valstybės narės oro uoste atsisako vežti keleivį, nurodydamas, kad paskirties valstybės narės institucijos neleidžia jam atvykti į tą valstybę, negali būti laikomas šios valstybės vardu veikiančiu asmeniu, todėl nukentėjęs keleivis negali ginčiuose su šiuo oro vežėju išvykimo valstybės narės teismuose remtis Sprendimu Nr. 565/2014, siekdamas gauti kompensaciją už pažeistą jo teisę atvykti į paskirties valstybę narę be pastarosios valstybės narės išduotos vizos.
3. Sąjungos teisė, visų pirma 2006 m. kovo 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 562/2006, nustatančio taisyklių, reglamentuojančių asmenų judėjimą per sienas, Bendrijos kodeksą (Šengeno sienų kodeksas), iš dalies pakeisto 2013 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 610/2013, 13 straipsnis, turi būti aiškinama taip, kad pagal ją oro vežėjui draudžiama atsisakyti vežti trečiosios šalies pilietį remiantis paskirties valstybės narės institucijų atsisakymu leisti šiam atvykti į jos teritoriją, jeigu toks atsisakymas nebuvo priimtas kaip rašytinis ir motyvuotas sprendimas, apie kurį šiam piliečiui iš anksto pranešta.
4. 2004 m. vasario 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 261/2004, nustatantis bendras kompensavimo ir pagalbos keleiviams taisykles atsisakymo vežti ir skrydžių atšaukimo arba atidėjimo ilgam laikui atveju, panaikinantį Reglamentą (EEB) Nr. 295/91, visų pirma jo 2 straipsnio j punktas, turi būti aiškinamas taip, kad kai oro vežėjas atsisako vežti keleivį dėl to, kad šis pateikė nepakankamus kelionės dokumentus, dėl tokio atsisakymo šiame reglamente numatyta apsauga iš šio keleivio savaime neatimama. Keleiviui užginčijus tokius veiksmus, kompetentingas teismas, atsižvelgdamas į bylos aplinkybes, turi įvertinti, ar toks atsisakymas, remiantis šia nuostata, yra pagrįstas.
5. Reglamentas Nr. 261/2004, visų pirma jo 15 straipsnis, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiama iš anksto paskelbtose bendrosiose sąlygose, susijusiose su oro vežėjo veiklos ypatumais ar paslaugų teikimu, esanti keleiviams taikoma nuostata, kuria apribojama arba pašalinama šio vežėjo atsakomybė, kai atsisakoma vežti keleivį dėl tariamai nepakankamų kelionės dokumentų, taip atimant iš jo galimą teisę į kompensaciją.

Parašai.